

گزارشی سفر کنیا

علیرضا هدایی

بنا به دعوت «مرکز الرسول الاکرم (ص) الاسلامی» (واقع در نایروبی پایتخت کشور کنیا)، اینجانب سال گذشته را به تدریس علوم اسلامی به زبان انگلیسی در «کالج تربیت معلم منتظر» (Muntazar Teachers Diploma College) و به زبانهای انگلیسی و عربی در «مدرسه الرسول الاکرم (ص)» (Madrasah al-Rasul al-Akram) گذرانیدم. بدین بهانه این مقاله را که گزارشی کوتاه اما جامع از وضعیت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور کنیاست، به خوانندگان گرامی تقدیم می‌دارم.

وضعیت جغرافیایی

«جمهوری کنیا» کشوری است در شرق قاره آفریقا، واقع در میان مدارهای ۵ درجه شمالی و ۵ درجه جنوبی و نصف النهارهای ۳۴ و ۴۲ درجه؛ به مساحت -/۵۸۲۶۰۰ کیلومتر مربع؛ با جمعیتی بالغ بر ۲۵ میلیون نفر؛ که از شمال با کشور اتیوپی، از شمال غربی با سودان، از غرب با اوگاندا، از جنوب با تانزانیا و از شرق با سومالی همسایه است. بخش جنوب شرقی این کشور در کناره اقیانوس هند واقع شده است. سرزمین کنیا عموماً مسطح و کم ارتفاع است؛ اما نقاط بسیار مرتفع نیز در آن وجود دارد، بطوری که ارتفاع حتی در برخی مناطق مسکونی به ۲۰۰۰ متر از سطح دریا نیز می‌رسد. بلندترین نقطه این کشور، قله کنیا با ۵۱۹۹ متر ارتفاع است.

کنیا کشوری پرباران است و معمولاً در سال طی دو دوره بارانهای موسمی بارانهای سیل آسا می بارد. میزان بارندگی در برخی نقاط آن حتی به بیش از ۲۰۰۰ میلیمتر در سال نیز می رسد.

دمای هوا در این کشور، بطور کلی میان ۱۵ تا ۳۵ درجه سانتیگراد متغیر است و فروتر و فراتر نمی رود.

در این کشور ۱۶ رودخانه پرآب جاری است که مهمترین آنها «تانا» (TANA) نام دارد. چندین دریاچه کوچک و بزرگ نیز در بخشهای شمالی و جنوب غربی وجود دارد که دریاچه «تورکانا» در شمال مهمترین آنهاست. قسم کوچکی از دریاچه معروف «ویکتوریا» نیز در بخش جنوب غربی این کشور قرار گرفته است. (بخشهای عمده این دریاچه در کشورهای اوگاندا و تانزانیا واقع است.)

این کشور از نظر اداری به ۸ استان تقسیم شده است و پایتخت آن شهر بزرگ «نایروبی» (NAIROBI) است که با ارتفاع -/۱۶۰۰ متر از سطح دریا و انبوه درختان زیبا و گونه گون و هوای لطیف خویش، در حدود ۲ میلیون نفر جمعیت را در خود جای داده است.^(۱)

شهر «مومبالی»، واقع در کناره اقیانوس هند، دومین شهر پراهمیت کنیاست که، قضا، اکثریت جمعیت آن را مسلمانان تشکیل می دهند. این شهر ساحلی یکی از مراکز مهم جلب توریست است و چون در نیمکره جنوبی واقع شده است بویژه در ماه ژانویه (ایام کریسمس، که در اروپا سرما بیداد می کند) پرازدحامترین ایام خود را می گذراند.

کنیا دارای ۲ فرودگاه بین المللی است که در نایروبی و مومبالی واقع شده اند. بافت اجتماعی مردم، در کنیا، در واقع همچنان سنتی است. مردم تمایز خویش از یکدیگر را به قبیله خود می دانند. (به عنوان مثال، اگر از یک آفریقایی بخواهید که برای رفع مشکل خود به آفریقایی دیگری مراجعه کند، پاسخ خواهد داد که: «او از قبیله من

۱- در نایروبی، ساختمانهای دولتی و اداری در مرکز شهر (TOWN) قرار دارد، اما مردم اکثراً در اطراف شهر زندگی می کنند. ساختمانهای قسمت مرکزی اکثراً آپارتمانهای چندطبقه، و ساختمانهای مسکونی اطراف شهر غالباً ویلایی است. مشکل عدم امنیت یکی از بزرگترین مشکلات کشورهای آفریقایی است که گرچه کشور کنیا کمتر از دیگر کشورها بدان مبتلاست اما به هر حال بعد از ساعت ۶ بعد از ظهر به هیچ وجه عاقلانه نیست که «سفید» پیاده پای از منزل بیرون گذارد. شهر نایروبی گاهی از اوقات با مشکل کم آبی (و یا نارسایی فشار آب) مواجه می شود، اما وضعیت برق رسانی آن مطلوب است و کمتر به قطع برق دچار می گردد. (گرچه هزینه برق بسیار گران است.) همچنین ارتباط تلفنی آن بطور شبانه روزی با همه کشورها برقرار است.

نیست، بنابراین به مشکل من توجه نخواهد کرد!)). در این کشور ۴۰ قبیله وجود دارد که از این میان ۴ قبیله مهمتر است:

KIKUYU	KIKUYU	۱- کی کویو
LUO	LU:O	۲- لوئو
LUYHA	LUYA	۳- لویا
AKAMBA	a'KAMBA	۴- اکامبا

سیستم قبیله‌ای بر ساختار اجتماعی - سیاسی کنیا نیز تأثیرات بسیار مهمی برجای نهاده است.

زبان محلی این کشور کیسواحیلی (KISWAHILI) است. (این زبان علاوه بر کنیا، در کشورهای تانزانیا، زئیر، بروندي، رواندا و اوگاندا نیز تکلم می‌شود.) این زبان تلفیقی از زبان عربی و زبانهای محلی است، اما با حروف لاتینی و از چپ به راست نوشته می‌شود. (به عنوان مثال، «چطوری؟» تلفظ می‌شود «هباری» و نوشته می‌شود: (HABARI) از آنجا که زبان رسمی کنیا انگلیسی است اکثر مردم تحصیلکرده این کشور به این زبان تکلم می‌کنند، اما البته کلمات را با لهجه آفریقایی تلفظ می‌کنند.^(۱)

محصولات عمده این کشور عبارتند از: چای، قهوه، ذرت، نیشکر (عمده‌ترین ماده غذایی مصرفی در داخل کشور)، گندم، گیاهی موسوم به سائیسِل (SISAL) که با آن طناب می‌بافند و گیاه پایترم (PYRETHRUM) که در ساختن حشره‌کش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پنبه، تنباکو، برنج و میوه‌جات (همچون موز، آناناس و پرتقال) را می‌توان در شمار محصولات فرعی این کشور قرار داد.

از این میان، قهوه و چای عمده‌ترین محصولات این کشور به شمار می‌روند که به علت کم‌نظیر بودنشان، از طریق صادر شدن، بخش عمده‌ای از درآمد این کشور را به خود اختصاص می‌دهند.

۱- از آنجا که این کشور مستعمره انگلستان بوده است مردم آن زبان انگلیسی را با تلفظ بریتانیایی آموخته‌اند (British Accent)، اما به علت گویش خاص خود نمی‌توانند کلمات را همچون انگلیسیها ادا کنند، و صرف‌نظر از تأثیرات گویش خاص خود، در هنگام تلفظ تغییراتی نیز در کلمات می‌دهند. به عنوان مثال، "Y" در لهجه بریتانیایی عموماً تلفظ نمی‌شود (مگر اینکه پس آن حرف صدادار باشد) و بجای آن قدری کشیدگی شنیده می‌شود؛ مثلاً کلمه "early" تلفظ می‌شود: 3:li در گویش آفریقایی، این کشیدگی حذف شده و صدای نیز به تبدیل می‌گردد؛ مثلاً همان کلمه early، تلفظ می‌شود: ali یا کلمه burnt تلفظ می‌شود: bant.

پرورش دام نیز کم و بیش در این کشور مرسوم است و عمدتاً در بخشهای غربی کشور رواج دارد.

صنایع اصلی در این کشور؛ صنایع غذایی، آبجوسازی، سیمان و توریسم است. (کشور کنیا با جاذبه‌های خاص خود، از جمله سرسبزی خیره‌کننده در بسیاری از نقاط، ساحل مومباسا، پارک وحش که حیوانات وحشی از گونه‌های مختلف در آن آزادانه زندگی می‌کنند و با اتومبیل می‌توان بدان محیط وارد شد و زیباییهای طبیعت و حیات وحش را از نزدیک دید، و... سالانه حدود هشتصد هزار توریست را به خود جذب می‌کند.)

معادن عمده این کشور؛ جوش شیرین، طلا، مس و نمک است که عمدتاً در قسمتهای جنوبی کشور قرار دارد.

وضعیت سیاسی و تاریخچه استقلال

در دوره استعمار، کشور کنیا مستعمره انگلستان بوده است. از هنگامی که جنبشهای استقلال طلبی در آفریقا نضج گرفت مردم این کشور نیز برای دستیابی به استقلال خویش دست به مبارزات پیگیر زدند که این مبارزات سرانجام در سال ۱۹۶۰ میلادی به نتیجه رسید. پس از طی مرحله انتقالی، حزب کانو (Kenya African National Union) در انتخابات سال ۱۹۶۳ به پیروزی دست یافت و «جوموکنیاتا» به نخست‌وزیری رسید. در ۱۲ دسامبر همان سال این کشور به استقلال کامل دست یافت، کنیا به جمهوری تبدیل شد و «کنیاتا» به عنوان نخستین رئیس جمهور این کشور برگزیده شد. او در سال ۱۹۷۸ درگذشت و پس از وی معاونش «دانیل آراپ مویی» به ریاست جمهوری برگزیده شد.

تا سال ۱۹۹۱ حزب حاکم کانو تنها حزب فعال این کشور بود. اما در این سال، با خط‌دهی و فشارهای غرب، شعار «چندحزبی» مطرح گردید و بالا گرفت و سرانجام پس از درگیریهای سیاسی و بعضاً خیابانی، این امر تصویب شد و در پی آن نخستین انتخابات چندحزبی (برای انتخاب رئیس جمهور، اعضای پارلمان و مقامات محلی) در تاریخ ۲۹ دسامبر ۱۹۹۲ انجام گرفت. در این انتخابات، احزاب مخالف به ریاست جمهوری دست نیافتند، اما کرسیهای بسیاری را در پارلمان بدست آوردند.

وضعیت اقتصادی

پیش از این، تحت عنوان محصولات و صنایع کنیا، به منابع عمده اقتصادی این کشور اشاره شد. اما در اینجا بجاست به این نکته مهم اشاره شود که بخش عمده توان اقتصادی این کشور در دست هندی‌اصلهایی است که به هنگام سلطه استعمار، توسط استعمارگران از هندوستان به این کشور کوچ داده شده‌اند و بتدریج در تمامی بخشهای اقتصادی کشور ریشه دوانیده‌اند. نگاهی حتی گذرا به مغازه‌های شهر نایروبی، بوضوح نشان می‌دهد که سیاهان تنها کارگران خرده‌پا هستند و مالکان - تقریباً بدون استثناء - همین هندی‌اصلهایی‌اند. نیز اتومبیلهایی که در سطح شهر در حرکتند این واقعیت را بخوبی باز می‌نمایانند؛ سیاهان عمدتاً فقط راننده‌اند و تنها اندکی از آنان توان خرید اتومبیل و پرداخت هزینه‌های سنگین آن را دارند. البته این بدان معنی نیست که سیاهان جملگی فقیرند؛ کارمندان ادارات تقریباً در تمامی سطوح از شهروندان کنیایی‌اصل هستند و بسیاری از آنان از زندگی خوبی برخوردارند (رواج رشوه نیز کمک مؤثری در بهبود زندگی آنان است! تقریباً هیچ کار ناممکنی نیست که با پرداخت رشوه ممکن نشود).

اقتصاد این کشور مع‌الاسف به کمکهای خارجی نیز وابسته است. این وابستگی تا بدانجاست که وقتی بر اثر فشارهای سیاسی و طرح شعار سیستم چند حزبی، در اوایل سال ۱۹۹۱، کمکهای اقتصادی کشورهای خارجی (عمدتاً غربی) به این کشور قطع شد، در عرض کمتر از ۶ ماه ارزش پول این کشور به نصف تقلیل یافت! هزینه‌های زندگی (بویژه در نایروبی) بسیار بالا و گذران زندگی دشوار است. در این کشور تقریباً همه چیز گران است؛ حتی میوه‌هایی که در داخل کشور به عمل می‌آید چندان ارزان نیست.^(۱) عموماً تنها خارجیانی که درآمد بالایی دارند می‌توانند براحتی گذران زندگی کنند.

وضعیت فرهنگی

گرچه بخشی از مردم کنیا کوشیده‌اند آداب و رسوم و فرهنگ خویش را همچنان حفظ کنند، اما کم و بیش در همه جا آثار فرهنگ منحط غرب به چشم می‌خورد. علاوه بر بی‌بندوباریهای توریستها، برنامه‌های تلویزیونی نیز گسترش فرهنگ غرب را

۱- مثلاً قیمت ۱ کیلو پرتقال تقریباً -/۸۰۰ ریال است. تنها موز و آناناس است که ارزانتر بدست می‌آید.

موجب می‌شوند. در این کشور ۲ شبکه تلویزیونی وجود دارد، یکی KBC که روزانه در حدود ۸ ساعت (از ۴ بعدازظهر تا ۱۲ شب) برنامه‌های متنوع تلویزیونی (اخبار و گزارشهای خبری، فیلم، سریال تلویزیونی، کارتون و...) پخش می‌کند، و دیگری شبکه KTN که تقریباً در همان فاصله زمانی برنامه‌های بسیار متنوعتری بر روی آنتن می‌برد. همچنین شبکه خبری CNN آمریکا که ۲۴ ساعته برنامه پخش می‌کند (که البته صرفاً خبر، گزارشهای خبری و تحلیلهای سیاسی با اندکی چاشنی تبلیغات تجاری است) نیز در این کشور تقویت و پخش می‌شود. (شبکه KTN در فاصله زمانی ۴ بعدازظهر تا ۱۱ شب این برنامه‌ها را قطع و برنامه‌های خود را روی همان کانال پخش می‌کند.) یک شبکه رادیویی دولتی نیز ۱۲ ساعت برنامه دارد. برنامه‌های تلویزیون (بجز گزارشهای خبری) تقریباً کاملاً خارجی است و تنها برنامه‌های معدودی در خود کنیا تدارک و تهیه می‌شود که از نظر فنی بسیار ضعیف است.

در نایروبی، چند کشور خارجی مرکز فرهنگی تأسیس کرده‌اند (از جمله آمریکا، انگلستان، فرانسه، آلمان، ژاپن و جمهوری اسلامی ایران) که کتابخانه، ویدئو لایبرری، اودیو لایبرری، سالن اجتماعات، بخش ویدئو و اودیو سالن مطالعه بخشهای مهم این مراکز را تشکیل می‌دهد.

جمهوری اسلامی ایران مرکز فرهنگی خود را (Cultural Council-Islamic Republic of Iran Library) در یکی از مهمترین و پررفت و آمدترین خیابانهای نایروبی دائر نموده است (در چهارم اکتبر ۱۹۹۱). در این محل کلاسهای آموزش زبان عربی (که البته به زبان انگلیسی تدریس می‌شود) تشکیل می‌شود که در دو مقطع مقدماتی و پیشرفته دانشجو می‌پذیرد. هر فرد علاقمند می‌تواند با پرداختن ۲۰۰/- شلینگ کنیا (معادل ۵۰۰۰/- ریال) به مدت یکسال به عضویت این مرکز درآید و از امکانات آن استفاده کند. متأسفانه کتابخانه مرکز بشدت دچار کمبود کتب انگلیسی است (گرچه در مجموع حدود ۵۰۰۰/- جلد کتاب موجود است، اما اکثر آنها مکرر است و در کتابخانه تنها ۱۸۰۰ عنوان کتاب وجود دارد؛ از این میان تنها ۶۰۰ عنوان انگلیسی است و بقیه به زبانهای فارسی و عربی است) و هر گونه کمک در این زمینه راهگشای اقبال بیشتر مردم به این مرکز خواهد بود. اخیراً کلاسهای آموزش زبان فارسی نیز در این مرکز دایر شده است.

وضعیت آموزشی

سیستم آموزشی در کنیا به سیستم ۸-۴-۴ معروف است.^(۱) براساس این سیستم، کودکان از شش سالگی به مدرسه می‌روند و در ابتدا ۸ سال دوره ابتدایی را می‌گذرانند. این دوره علاوه بر مدارس خصوصی، توسط دولت نیز ارائه می‌شود.^(۲) پس از آن ۴ سال دوره دبیرستان است که کاملاً به صورت خصوصی و با پرداخت شهریه انجام می‌پذیرد. آنگاه کسانی که واجد شرایط بوده و تواناییهای مالی نیز داشته باشند ۴ سال تحصیلات دوره عالی را می‌گذرانند.

بطور کلی، در کنیا سالانه در حدود -/۳۶۰۰۰۰ نفر از دبیرستانها فارغ‌التحصیل می‌شوند که از این میان فقط -/۱۲۰۰۰۰ نفر شانس ورود به دانشگاه را دارند (دانشگاه فارغ‌التحصیلان با معدل C را می‌پذیرد). دیگران (که معدل آنان کمتر از C است و یا واجد دیگر شرایط نیستند) به مراکز تربیت معلم و یا دانشگاههای خارج از کشور می‌روند و اگر امکان هیچیک از اینها را نداشته باشند از ادامه تحصیل باز می‌مانند.

براساس گزارشهای رسمی، در سال ۱۹۹۲ تعداد ۸ میلیون دانش‌آموز در این کشور به تحصیل اشتغال داشته‌اند که با مشکلات کمبود یا فقدان کتب درسی^(۳)، کمبود تجهیزات آزمایشگاهی و دیگر امکانات آموزشی روبرو بوده‌اند.

در کنیا ۴ دانشگاه دولتی وجود دارد^(۴) که مجموعاً -/۵۲۰۰۰۰ دانشجو در آنها به تحصیل اشتغال دارند. اما همه ساله بخش عمده‌ای از سال تحصیلی به اعتصاب و اعتراض (که منجر به تعطیلی دانشگاه می‌شود) می‌گذرد و این امر لطمه زیادی به کیفیت آموزشی و سطح علمی دانشگاهها زده است. تشکلهای دانشجویی در سال ۱۹۸۷

۱- ۸ سال دوره ابتدایی، ۴ سال دوره دبیرستان و ۴ سال دوره لیسانس در مراکز آموزش عالی.
۲- آموزش دولتی به معنای آموزش کاملاً رایگان نیست. اولیاء برای دوره ۸ ساله ابتدایی بین پنج تا نه هزار شلینگ (-/۱۲۵۰۰۰ تا -/۲۲۵۰۰۰ ریال) در ابتدای دوره می‌پردازند. علاوه بر آن هزینه کتاب، لوازم التحریر، روپوش و... با خود آنان است و افزون بر مبالغ یاد شده نیز هرازگاهی باید مبلغی به مدرسه بپردازند.

۳- کتاب (چه درسی و چه غیردرسی) در کنیا بسیار گران است.

۴- این دانشگاهها عبارتند از:

- Nairobi University واقع در شهر نایروبی

- Kenyatta University واقع در شهر نایروبی

- Egerton University واقع در شهر ناکدرو در ۱۶۰ کیلومتری نایروبی

- Moi University واقع در شهر الدورت در ۱۸۰ کیلومتری نایروبی

دانشجویان این دانشگاهها (از سال ۱۹۹۱) سالانه -/۳۲۰۰۰۰ شلینگ کنیا (تقریباً -/۸۰۰۰۰۰ ریال) شهریه می‌پردازند.

منحل اعلام شده است).

تعداد دانشجویان کنیایی در خارج از کشور در حدود -/۱۰۰۰۰۰ نفر تخمین زده می‌شود که ۶۰٪ آنها در انگلستان و آمریکا و بقیه در اروپای غربی، خاورمیانه و هندوستان تحصیل می‌کنند.

دانشگاه نایروبی: فکر ایجاد یک مؤسسه آموزشی عالی در کنیا به سال ۱۹۴۹ باز می‌گردد که دولت کنیا در صدد برآمد موسسه‌ای تکنولوژیک و تجاری در نایروبی برپا سازد و در پی انجام فعالیتهای لازم، در سال ۱۹۵۶ «کالج سلطنتی تکنولوژیک شرق آفریقا» (Royal Technical College of East Africa) را دایر کرد و نخستین گروه دانشجویان را پذیرفت. این مؤسسه آموزش عالی در سال ۱۹۶۱ ارتباط خاص خود را با دانشگاه لندن برقرار ساخت و در آن سال به Royal College of Nairobi و سپس در سال ۱۹۶۴ به University College of Nairobi تغییر نام داد.

در سال ۱۹۶۷ دانشکده پزشکی و در سال ۱۹۷۰ دانشکده کشاورزی و حقوق و چند دانشکده دیگر در این مؤسسه آغاز به کار کردند.

پس از انحلال دانشگاه شرق آفریقا در سال ۱۹۷۰، با تلاشهای پارلمان کنیا «دانشگاه نایروبی» تولد یافت که با توسعه تدریجی خود، از سال ۱۹۸۵ کالجهای زیر را در خود جای داده است: معماری و مهندسی، زیست‌شناسی و علوم طبیعی، تعلیم و تربیت، کشاورزی و علوم دامپزشکی، علوم تندرستی، و سرانجام علوم انسانی و علوم اجتماعی.

این دانشگاه در اکثر رشته‌ها دوره لیسانس و در برخی رشته‌ها دوره‌های فوق لیسانس و دکتری ارائه می‌کند.

کالج علوم انسانی و علوم اجتماعی دارای این دانشکده‌ها و دپارتمانهاست: دانشکده‌های حقوق، تجارت، هنر؛ و دپارتمانهای اقتصاد، جغرافی، تاریخ، زبانشناسی و زبانهای آفریقایی، ادبیات، فلسفه، مطالعات دینی، جامعه‌شناسی؛ و مدرسه روزنامه‌نگاری.

وضعیت علوم اسلامی در دانشگاه نایروبی: در دانشگاه نایروبی، دپارتمانی تحت عنوان «مطالعات اسلامی» وجود ندارد. آنچه هست «دپارتمان مطالعات دینی» است که از سال ۱۹۸۶ از دپارتمان فلسفه جدا شده و از همان آغاز از حیث امکانات و

تجهیزات دچار کمبود بوده است. تا اواخر سال ۱۹۹۰، اسلام در این دانشگاه توسط مسیحیان تدریس می‌شده است، تا اینکه در این سال آقای دکتر جمعه متوپا^(۱) (Juma Mtupah) به دانشگاه دعوت می‌شود و از سال ۱۹۹۱ تدریس اسلام را برعهده می‌گیرد. نامبرده، به گفته خود، در تلاش است تا زیردپارتمان مطالعات اسلامی را تشکیل دهد، اما به جهت کمبود امکانات و نیز مشکلات مالی تاکنون موفق به انجام آن نشده است. (اخیراً از سوی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران امکانات اولیه‌ای همچون ماشین تایپ، دستگاه فتوکپی و... تهیه شده و در اختیار ایشان گذاشته شده است). این دانشگاه در رشته «مطالعات اسلامی» دوره‌های لیسانس و فوق لیسانس ارائه کرده و در سال ۱۹۹۱ دو دانشجوی در مقطع فوق لیسانس این رشته فارغ التحصیل شده‌اند.^(۲) آقای دکتر متوپا در صدد است دوره دکتری مطالعات اسلامی را نیز ارائه کند، که بنا به گفته خود وی، تاکنون ۳ نفر برای شرکت در این دوره اظهار آمادگی کرده‌اند.^(۳)

وضعیت مسلمانان

مسلمانان (اعم از شیعه و سنی) تا سال ۱۹۸۰ در حدود ۱۹٪ جمعیت کنیا را تشکیل می‌داده‌اند، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران گرایش مردم به اسلام روز به روز بیشتر شده است و هم‌اکنون در حدود ۳۰٪ جمعیت کشور را به خود اختصاص داده‌اند (البته اکثریت آنان سنی‌اند). آنان در تمام نقاط کشور پراکنده‌اند، اما شهر ساحلی «مومباسا» (واقع در ساحل اقیانوس هند) در واقع عمده‌ترین مرکز تراکم جمعیت ایشان است.

۱- وی فردی تانزانیایی است که لیسانس و فوق لیسانس خود را در زمینه علوم اسلامی از دو دانشگاه در عربستان سعودی اخذ کرده و آنگاه دوره دکتری خود را در رشته «فلسفه حقوق» در دانشگاهی در ادینبورو (اسکاتلند) به پایان رسانیده است.

۲- متأسفانه از ۱۰ نفر دانشجوی فوق لیسانس مطالعات اسلامی تنها ۳ نفر مسلمان و بقیه مسیحی بوده‌اند. علت این امر چنین ذکر شد که مسیحیان (با اهداف خاص خود) از نظر مالی افراد را تأمین می‌کنند اما مسلمانان چنین نمی‌کنند. (همانگونه که پیش از این نیز اشاره شد، از سال ۱۹۹۱ هر دانشجوی باید سالیانه ۳۲۰۰۰/- شلینگ، معادل ۸۰۰۰۰۰/- ریال، پردازد، و این امر ممولاً بدون اینکه شخص یا مؤسسه‌ای هزینه تحصیل وی را تقبل کند امکان‌پذیر نیست).

۳- در اواخر سال ۱۳۷۱ رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در نایروبی مأموریت یافت که امکان ایجاد کرسیهای زبان فارسی، اسلام‌شناسی و شرق‌شناسی در دانشگاه نایروبی را بررسی و به وزارت ارشاد اسلامی اعلام نماید.

مسلمانان هندی الاصل که «خوجه» نامیده می‌شوند (گرفته شده از قبیله‌ای به همین نام در هندوستان، که اینک در سراسر جهان پراکنده‌اند و در عین حال تشکلهای خاص خود را دارند) بخش عمده‌ای از مسلمانان نایروبی را تشکیل می‌دهند. اینان عمدتاً شیعه‌اند و فعالیتهای اسلامی‌شان در «جماعت شیعه اثنی عشری نایروبی» Athna Ashari Jama'at Nairobi تشکل یافته است.

از جمله مراکز مهم فعالیتهای شیعی در کنیا «بلال مسلم میشن» و «مرکز الرسول الاکرم الاسلامی» است که با ایجاد و تغذیه مدارس اسلامی در گوشه و کنار کنیا، در توسعه فرهنگ تشیع نقش بسزایی داشته‌اند.

«آقاخانیا» یکی دیگر از فرق بسیار فعالند که علاوه بر فعالیتهای آموزشی، با ایجاد بیمارستان و گسترش فعالیتهای درمانی سعی در تبلیغ مرام خویش دارند.

وهابیت نیز طی سالهای اخیر تلاشهای فراوانی به خرج داده است تا با مقابله با تشیع، مرام خود را بیش از پیش (و مع‌الاسف در سراسر آفریقا) توسعه دهد.

در برابر همه مسلمانان بطور عموم، مسیحیت قرار دارد که با توجه به اینکه دین رسمی کشور بوده و طی سالها در این سرزمین ریشه دوانیده است، با سازماندهی خوب خود و با بکارگیری تمامی شیوه‌های ممکن^(۱) به مقابله با رشد روزافزون اسلام خواهی برخاسته است. اما البته بیداری مسلمانان چندان مجال نمی‌دهد و بی‌شک آینده کنیا از آن مسلمانان خواهد بود.

مرکز الرسول الاکرم (ص) الاسلامی

همانگونه که اشاره شد، یکی از مراکز مهم فعالیتهای شیعی در کنیا «مرکز الرسول الاکرم (ص) الاسلامی» است. فعالیتهای علمی این مرکز، تحت مدیریت حجة الاسلام سید مرتضی مرتضی، در دو بخش متمرکز است: ۱- مدرسه الرسول الاکرم ۲- کالج تربیت معلم منتظر.

۱- مدرسه الرسول الاکرم (ص) این مدرسه در حدود ۱۱ سال پیش به همت حجة الاسلام سید مرتضی مرتضی و با هدف جذب افراد مستعد و علاقه‌مند، دادن آموزشهای اسلامی لازم بدانان و سپس اعزام ایشان برای تبلیغ اسلام در محلهای

۱- به عنوان مثال، اینجانب نشریه‌ای دیدم که از سوی Philip Muslim Mission! به عنوان یک نشریه اسلامی انتشار یافته، به اسلام حمله کرده و مسیحیت را تبلیغ نموده بود.

اقامت خود، تأسیس شده است. طلاب این مدرسه عمدتاً از کشورهای شرق آفریقا (کنیا، تانزانیا، زئیر، بروندي، رواندا، ماداگاسکار و جزایر کومدر) گردهم آمده‌اند که طی ۴ سال زبان عربی را فرا می‌گیرند و با برخی از علوم اسلامی (همچون قرآن و تجوید، تفسیر قرآن، مقارنه‌الادیان، تاریخ اسلام، فقه، منطق و اصول فقه) آشنا می‌شوند و در ضمن شیوه‌های سخنرانی و تبلیغ را نیز می‌آموزند تا پس از اتمام دوره بتوانند به محل‌های سکونت خویش باز گردند و به وظیفه‌ی خطیر تبلیغ اسلام همت گمارند. زبان آموزش در ترم‌های^(۱) اولیه، کیسواحیلی و انگلیسی است و تکیه عمده در این دوره‌ها بر آموزش مکالمه و اندکی دستور زبان عربی است تا طلاب بتدریج آمادگی تعلّم به زبان عربی را پیدا کنند. سپس در سال‌های سوم و چهارم، تنها به زبان عربی بدانان آموزش داده می‌شود. جهت پذیرفته شدن در مدرسه، طلاب باید شرایط لازم را دارا باشند (از جمله سن کمتر از ۲۰ سال) اما در پذیرش آنان هیچگونه محدودیتی براساس مذهب اعمال نمی‌شود. آنان در طول دوران تحصیل از خوابگاه بسیار مناسب، که در کنار مرکز تحصیل قرار دارد، غذای رایگان و گاه و بیگاه کمک هزینه‌های تحصیلی برخوردارند و کتب درسی و لوازم‌التحریر مورد نیازشان نیز از سوی مدرسه تهیه و در اختیارشان گذارده می‌شود. اکثر آنان پس از اتمام تحصیلات خود، تحت اشراف دفتر تبلیغ مدرسه، برای تبلیغ به نقاط مختلف اعزام می‌شوند.

۲- کالج تربیت معلّم منتظر از آنجا که مدرک اعطایی توسط مدرسه الرسول الاکرم (ص) از رسمیت دولتی برخوردار نیست، مسئولین مرکز در حدود ۲ سال پیش به تأسیس این کالج دست زدند تا بدینوسیله با جذب دانشجویانی مستعد، ضمن دادن آموزشهای علمی لازم بدانان در دو رشته «ریاضیات» و «علوم تجربی» آنها را با برخی از علوم اسلامی نیز آشنا سازند و در پایان تحصیلات به آنان مدرک فوق دیپلم اعطا کنند. دوره تحصیلی این دانشجویان مجموعاً سه سال به طول می‌انجامد که حدود یک سال آن به آموزشهای اسلامی اختصاص دارد. پس از اتمام دوره، دانشجویان به استخدام دولت کنیا درآمده و در مدارس کنیا به تدریس رشته تخصصی خود (و در ضمن آن تبلیغ و گسترش تعالیم اسلامی) خواهند پرداخت.

۱- در کشور کنیا، هر سال تحصیلی دارای سه ترم سه ماهه است و امتحانات پایانی طی دو هفته پس از پایان ترم برگزار می‌شود. پس از اتمام ترم اول و همچنین ترم دوم در حدود دو هفته و پس از پایان ترم سوم یک ماه و نیم تعطیل است. این سیستم در تمامی مقاطع تحصیلی اعمال می‌شود.